

Sygn. akt VIA Ca 861/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA–Urszula Wiercińska

Sędzia SA– Aldona Wapińska (spr.)

Sędzia SA– Ewa Śniegocka

Protokolant– sekr. sąd. Agnieszka Janik

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) w m.(...) (...) S.A. w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów i nałożenie kary pieniężnej

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 14 grudnia 2011 r., sygn. akt XVII AmA 65/10

**I Zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten sposób, że nadaje mu następującą treść:
„1. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten tylko sposób, że obniża nałożoną w punkcie „IV lit. b” karę
pieniężną z kwoty 1.023.558 zł (jeden milion dwadzieścia trzy tysiące pięćset pięćdziesiąt osiem
złotych) do kwoty 511.779 zł (pięćset jedenaście tysięcy siedemset siedemdziesiąt dziewięć złotych)
i oddala odwołanie w pozostałym zakresie.”**

II oddala apelację w pozostałej części;

III znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania za drugą instancję.

VI ACa 861/12 U Z A S A D N I E N I E

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w stosunku do Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) w m.(...) (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., decyzją nr (...) z dnia 31.12.2009 r.:

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U.nr 50, poz. 331 ze zm.):

a) uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) w m.(...) (...) S.A. z siedzibą w W. polegającą na stosowaniu wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę

i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858) w sposób niepełny reguluje prawa i obowiązki stron umowy, które są określone w Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.(...) W., gmin: M., N., R., S., W. oraz miast P. i P. , co stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 2 października 2008 r.;

b) uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) w m.(...) (...) S.A. z siedzibą w W. polegającą na stosowaniu wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, który niezgodnie z treścią art. 8 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858), uprawnia przedsiębiorcę do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, bez zachowania okresu wypowiedzenia, z powodu nieuregulowania należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty lub jeżeli jakość ścieków odprowadzanych przez odbiorcę usług do urządzeń kanalizacyjnych dostawcy usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i umowie lub jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym lub pominiętym wodomierzu głównym i urządzeniu pomiarowym, co stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 2 października 2008 r.;

c) uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) w m.(...) (...) S.A. z siedzibą w W. polegającą na naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczenie w stosowanym wzorcu umownym Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858), ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, co stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 2 października 2008 r.;

d) uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) w m.(...) (...) S.A. z siedzibą w W. polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁽⁴⁵⁾ k.p.c., poprzez zawarcie w § 16 wzorca umownego Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowienia, zgodnie z którym „ spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby Dostawcy Usług”, co stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 2 października 2008 r.

II. Na podstawie art. 27 ust. 4 w zw. z art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów określił środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez nałożenie obowiązku aneksowania realizowanych umów przez Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w m. (...) (...) S.A, a zawartych w oparciu o wzorce umów obowiązujące do dnia 1 października 2008 r. Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawierające postanowienia wskazane w punkcie I a)-d) sentencji decyzji poprzez zastąpienie zakwestionowanych w decyzji postanowień, postanowieniami zgodnymi z przepisami prawa.

III. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów:

a) umorzył postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez spółkę Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w m.(...) (...) S.A. z siedzibą w W. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na stosowaniu wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków nie zawiera

postanowień dotyczących ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

b) umorzył postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez spółkę Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w m.(...) (...) S.A. z siedzibą w W. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na stosowaniu wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków nie zawiera postanowień dotyczących ilości świadczonych usług kanalizacyjnych, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

IV. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów nałożył na Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w m.(...) (...) S.A. z siedzibą w W.:

a) karę pieniężną w wysokości 511.779 zł, płatną do budżetu państwa w związku ze stosowaniem określonych w pkt I lit. a) i c) sentencji decyzji praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

b) karę pieniężną w wysokości 1.023.558 zł, płatną do budżetu państwa w związku ze stosowaniem określonej w pkt I lit. b) sentencji decyzji praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

c) karę pieniężną w wysokości 204.712 zł, płatną do budżetu państwa w związku ze stosowaniem określonej w pkt I lit. d) sentencji decyzji praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Odwołanie od powyższej decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów złożył powód Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w m.(...) (...) S.A. z siedzibą w W. zaskarżając ją w zakresie punkt I, II i IV decyzji

Zaskarżonej decyzji skarżący zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania - przepisu art. 233 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 84 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (ustawy antymonopolowej), poprzez sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i dokonanie nieprawidłowej oceny:

- klauzul umownych z punktu widzenia ich legalności i negatywnego wpływu na interesy konsumentów,
- nieprzypisaniu prawidłowego znaczenia prawnego regulaminom dostarczania wody i odprowadzania ścieków,
- nierozważeniu wszystkich uwarunkowań umowy dostawy wody i oprowadzania ścieków,

a w rezultacie - uznanie, że (...) stosowało praktyki polegające na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów;

2. obrazę prawa materialnego - art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy antymonopolowej w związku z art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. 2006 r. Nr 123 poz. 858 ze zm.), poprzez uznanie, że (...), stosowało praktykę polegającą na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie wzorca umownego „Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków”, który wbrew dyspozycji ww. art. 6 ust. 3 pkt 3 w sposób niepełny reguluje prawa i obowiązki stron umowy, które są określone w Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m. (...)W., gmin: M., N., R., S., W., oraz miast P. i P.,

3. obrazę prawa materialnego - art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę poprzez uznanie, że (...) stosowało praktykę polegającą na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, który niezgodnie z treścią art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę uprawnia (...) do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków bez zachowania okresu wypowiedzenia z powodu nieuregulowania należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty lub jeżeli jakość ścieków odprowadzanych

przez odbiorcę usług do urządzeń kanalizacyjnych dostawcy usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i umowie lub jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym lub pominiętym wodomierzu;

4. obrazę prawa materialnego - art. 24 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku z art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę poprzez uznanie, że (...) stosowało praktykę polegającą na naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczenie w stosowanym wzorcu umownym Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków;

5. obrazę prawa materialnego - art. 24 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku z art. 47945 k.p.c. poprzez uznanie, iż zawarcie w §16 stosowanego wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowienia, zgodnie z którym „spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby Dostawcy Usług” stanowi naruszenie zakazu stosowania wzorców umów wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Ponadto z ostrożności procesowej :

6. naruszenie przepisów art. 106 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 111 ustawy

antymonopolowej poprzez nałożenie kary pieniężnej w wysokości niewspółmiernej do stopnia zawinienia (...) i nieuwzględniającej okoliczności sprawy.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez uznanie, iż (...) nie stosowało praktyk polegających na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów wymienionych w punktach 2-5 powyżej,

ewentualnie, z ostrożności procesowej, o zmianę zaskarżonej decyzji w części dotyczącej punktu IV poprzez uchylene nałożonej kary pieniężnej albo jej znaczące obniżenie.

Pozwany Prezes UOKiK wnosił o oddalenie odwołania w całości i zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 14 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie i zasądził od Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) w m.(...) (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były następujące ustalenia:

Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w m.(...) (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. jest wpisane do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS (...). Powód ma status przedsiębiorstwa (...) w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków i prowadzi m.in. działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, na terenie m.(...) W., gmin: M., N., R., S., W. oraz miast P. i P..

W dacie wszczęcia postępowania administracyjnego w niniejszej sprawie, tj. w dniu 4 lipca 2007 r. obowiązywał Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.(...) W., gmin: M., N., R., S., W. oraz miast P. i P. przyjęty Uchwałą nr (...) Rady Miasta (...) W. z dnia 27 lutego 2006 r.

Od dnia 11 sierpnia 2006 r. do dnia 27 marca 2007 r. (...) zawierał z klientami umowy na podstawie wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, wprowadzonego na podstawie uchwały zarządu powodowej spółki nr (...) z dnia 10 sierpnia 2006 r., zawierającego m.in. postanowienia o następującej treści:

§1

1. Strony zgodnie oświadczają że niniejszą Umowę o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawierają na podstawie ustawy z dnia 07.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2001 r., Nr 72, poz. 747, z późn. zm.) oraz uchwały Nr (...) Rady Miasta (...) W. z dnia 27 lutego 2006 r. w sprawie uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.(...) W., gmin: M., N., R., S., W. oraz miast P. i P. (Dz. Urzędowy Województwa (...) z 2006 r., Nr 66, poz. 2150) zwanego dalej (...).

2. Dostawca Usług oświadcza, że prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodą i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie m.(...) W. na podstawie decyzji Prezydenta m. (...) W. nr (...) z dnia 13.01.2003 r. (...) zezwalającej na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodą i zbiorowego odprowadzania ścieków, zmienionej decyzją Prezydenta m. (...) W. nr (...) z dnia 22.02.2005 r. (...).

6. Dostawca Usług zobowiązuje się dostarczać do nieruchomości w sposób ciągły wodę o należytej jakości odpowiadającej wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i ciśnieniu umożliwiającym jej normalne użytkowanie, nie niższym niż 0,25 MPa, mierzonym na sieciach i przyłączach wodociągowych będących w eksploatacji Dostawcy Usług, zgodnie z warunkami technicznymi przyłączenia nieruchomości do sieci.

7. Dostawca Usług zobowiązuje się odbierać z nieruchomości w sposób ciągły ścieki, zgodnie z warunkami technicznymi przyłączenia nieruchomości do sieci oraz kryteriami i standardami jakości usług określonymi w zezwoleniu i Regulaminie, o ile jakość ścieków odprowadzanych przez Odbiorcę Usług do urządzeń kanalizacyjnych odpowiada obowiązującym w tym zakresie przepisom prawa, a także pod warunkiem, iż Odbiorca Usług nie odprowadza do urządzeń kanalizacyjnych Dostawcy Usług substancji, których wprowadzenie do urządzeń kanalizacyjnych jest zabronione. W przypadku przeprowadzenia kontroli jakości ścieków, Dostawca Usług informuje o jej wynikach Odbiorcą Usług.(...)

§13

4. Umowa może być rozwiązana przez pisemne oświadczenie Dostawcy Usług przesłane za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub doręczone w inny skuteczny sposób: (...)

2) bez zachowania okresu wypowiedzenia:

d) z powodu nieuregulowania należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty,

e) jeżeli jakość ścieków odprowadzanych przez Odbiorcę Usług do urządzeń kanalizacyjnych Dostawcy usług nie spełniała wymogów określonych w przepisach prawa i w Umowie,

f) jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym albo pominiętym wodomierzu głównym i urządzeniu pomiarowym.

(...)

§16

Spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby Dostawcy Usług. (...)

Od dnia 28 marca 2007r. Spółka wykorzystuje w obrocie z konsumentami nowy wzorzec umowny Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, wprowadzony na podstawie uchwały zarządu nr (...) z dnia 27 marca

2007 r. W stosunku do wzorca umownego, który był podstawą wszczęcia postępowania, we wzorcu stosowanym od dnia 28 marca 2007 r., przedsiębiorca nie wprowadził żadnych zmian w ramach kwestionowanych przez Prezesa UOKiK postanowień Umowy.

W dniu 10 lipca 2008r. Rada miasta (...) W. Uchwałą Nr (...) przyjęła nowy Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.(...) W., gmin: M., N., R., S., W. oraz miast P. i P..

W dniu 19 lutego 2009 r. Spółka przekazała nowy wzorzec umowy Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, obowiązujący od dnia 2 października 2008 r. W stosunku do wzorca umownego, który był podstawą wszczęcia postępowania:

1/ postanowienia kwestionowane w pkt. II lit. a) - b) sentencji decyzji zostały zmodyfikowane poprzez dodanie wyrażenia: „(...) i niezawodny oraz bez ograniczeń ilościowych (...)” i otrzymały następującą treść:

§1

(...)

6. Dostawca Usług zobowiązuje się dostarczać do nieruchomości w sposób ciągły i niezawodny oraz bez ograniczeń ilościowych wodę o należytej jakości odpowiadającej wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i ciśnieniu umożliwiającym jej normalne użytkowanie, nie niższym niż 0,25 MPa, mierzonym na sieciach i przyłączach wodociągowych będących w eksploatacji Dostawcy Usług, zgodnie z warunkami technicznymi przyłączenia nieruchomości do sieci (...)

7. Dostawca Usług zobowiązuje się odbierać z nieruchomości w sposób ciągły i niezawodny oraz bez ograniczeń ilościowych ścieki, zgodnie z warunkami technicznymi przyłączenia nieruchomości do sieci oraz kryteriami i standardami jakości usług określonymi w zezwoleniu i Regulaminie, o ile jakość ścieków odprowadzanych przez Odbiorcę Usług do urządzeń kanalizacyjnych odpowiada obowiązującym w tym zakresie przepisom prawa, a także pod warunkiem, iż Odbiorca Usług nie odprowadza do urządzeń kanalizacyjnych Dostawcy Usług substancji, których wprowadzenie do urządzeń kanalizacyjnych jest zabronione. W przypadku przeprowadzenia kontroli jakości ścieków, Dostawca Usług informuje o jej wynikach Odbiorcę Usług.

(...)

2/ Do nowo opracowanego wzorca umownego wprowadzono w § 9 - 12 następujące postanowienia dotyczące praw i obowiązków stron umowy (zgodne z odpowiednimi postanowieniami Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.(...) W., gmin: M., N., R., S., W. oraz miast P. i P. Uchwała Rady miasta (...) W. Nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r.):

§9 Uprawnienia i obowiązki Dostawcy Usług w zakresie dostawy wody:

1. Prawo Dostawcy Usług do:

1) Podejmowania stosownych działań prawnych w przypadku, gdy Odbiorca Usług nie wykonuje należycie umowy, a w szczególności: (...)

a) używa wody dostarczanej z sieci wodociągowej niezgodnie z zawartą Umową,

b) pobiera wodę przed wodomierzem głównym,

c) wykorzystuje sieć wodociągową bądź wewnętrzną instalację wodociągową do celów niezgodnych z jej przeznaczeniem (np. do uziemiania urządzeń elektrycznych),(...)

d) podłącza do instalacji wodociągowej - bez zgody Dostawcy Usług — instalacje sąsiednich nieruchomości,

e) podłącza do instalacji zasilanej z sieci wodociągowej instalacje pobierające wodę z innych źródeł bez zgody Dostawcy Usług i Inspekcji Sanitarnej,

f) łączy instalację wodociągową bezpośrednio ze zbiornikami lub innymi urządzeniami nie wchodzącymi w skład instalacji wodociągowej, np. z kotłami parowymi, urządzeniami technologicznymi itp.,

g) pobiera wodę na cele nie związane z gaszeniem pożarów poprzez otwarcie zaplombowanego zaworu przelotowego na obejściu pożarowym,

h) nie wnosi opłat za świadczone usługi,

i) posadawia obiekty budowlane lub przyrodnicze (np. drzewa, roślinność o unikatowym charakterze, pawilony, kioski, itp.) na trasie sieci wodociągowej lub przyłącza. W przypadku posadowienia obiektów na trasie sieci lub przyłącza Odbiorca Usług poniesie wszelkie koszty związane z ich usunięciem oraz zostanie obciążony kosztami zaistniałej z tej przyczyny awarii;

2) Wstrzymania lub ograniczenia dostawy wody w razie:

a) wystąpienia uszkodzenia elementu dystrybucji wody (przyłącza wodociągowe, sieć wodociągowa, przewody rozdzielcze) uniemożliwiającego dopływ i odpływ wody albo nieodpowiednie ciśnienie wody,

b) wystąpienia sytuacji, o których mowa w § 2 ust. 1 Umowy.

3) Wprowadzenia w czasie trwania klęski żywiołowej, szczególnie gdy nastąpiło zanieczyszczenie wody na ujęciu, ograniczeń zużycia wody po zawiadomieniu Odbiorców Usług o zastosowaniu ograniczeń.

4) Wyłączenia odpowiedzialności Dostawcy Usług za szkody na osobie lub mieniu powstałe w wyniku przerw lub ograniczeń w dostawie wody, jeżeli te przerwy lub ograniczenia nastąpiły wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej.

2. Obowiązek Dostawcy Usług:

a) ponoszenia odpowiedzialności tylko za normalne następstwa wstrzymania dostawy wody lub nieodpowiedniego ciśnienia wody.

§10

Uprawnienia i obowiązki Odbiorcy Usług w zakresie dostawy wody:

1. Prawo Odbiorcy Usług do:

1) dostawy wody w wystarczającej ilości, odpowiedniej jakości oraz odpowiednim ciśnieniu, zgodnie z zawartą Umową,

2) zgłaszania reklamacji dotyczących nieprawidłowego wykonania usług przez Dostawcę Usług oraz należności naliczonych za dostawę wody,

3) odszkodowania za szkody w związku z wykonaniem, utrzymaniem i eksploatacją urządzeń zaopatrzenia w wodę powstałe z przyczyn zależnych od Dostawcy Usług.

2. Obowiązek Odbiorcy Usług:

1) zapewnienia niezawodnego działania posiadanych instalacji i przyłączy wodociągowych,

- 2) przechowywania kluczy do pomieszczeń, w których są zamontowane wodomierze główne u osoby zamieszkałej możliwie blisko tych pomieszczeń; informacja o miejscu przechowywania klucza powinna być wywieszona w widocznym miejscu,
- 3) zagospodarowania terenu nad przyłączem wodociągowym w sposób umożliwiający Dostawcy Usług szybkie i bezkolizyjne usunięcie awarii wykluczające powstanie nieuzasadnionych szkód gospodarczych,
- 4) zawiadomienia o mającej nastąpić zmianie ilości zużywanej wody na cele inne niż ustalone w Umowie,
- 5) pokrycia kosztów ponownego przyjazdu pracowników Dostawcy Usług w przypadku braku możliwości wykonania prac związanych z zainstalowaniem lub demontażem wodomierza głównego, przeprowadzenia kontroli wodomierza głównego i wodomierzy odliczających i dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów, przeprowadzenia przeglądów i napraw urządzeń posiadanych przez Dostawcę Usług, odcięcia przyłącza wodociągowego lub założenia plomb na zamkniętych zaworach odcinających dostarczanie wody do nieruchomości, w uzgodnionym z Odbiorcą Usług terminie, z winy Odbiorcy Usług,
- 6) zamontowania zaworu odcinającego dla własnych potrzeb za zaworem Dostawcy Usług, za wodomierzem głównym,
- 7) zakaz pobierania wody przed wodomierzem głównym,
- 8) zakaz zmiany lokalizacji wodomierza głównego bez uprzedniego uzgodnienia z Dostawcą Usług,
- 9) zakaz naruszania plomb na wodomierzu głównym oraz na zaworach przy tym wodomierzu,
- 10) zakaz pobierania wody z ulicznych hydrantów przeciwpożarowych na cele inne niż przeciwpożarowe, za wyjątkiem przypadków określonych w odrębnie zawartej umowie.

§11

Uprawnienia i obowiązki Dostawcy Usług w zakresie odprowadzania ścieków:

1. Prawo Dostawcy Usług do:

- 1) zaprzestania odbioru ścieków w przypadku zagrożenia:
 - a) życia lub zdrowia pracowników obsługujących urządzenia kanalizacyjne,
 - b) bezpieczeństwa konstrukcji budowlanych i wyposażenia technicznego urządzeń kanalizacyjnych,
 - c) prawidłowego funkcjonowania technologicznego procesu oczyszczania ścieków,
- 2) zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego, jeżeli przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa.

2. Obowiązek Dostawcy Usług:

- 1) przyjęcia ścieków z bezodpływowych zbiorników ścieków (szamba) do sieci kanalizacyjnej, dowiezione do punktów zlewnych, na warunkach uzgodnionych w odrębnie zawartej umowie.

§12

Uprawnienia i obowiązki Odbiorcy Usług w zakresie odprowadzania ścieków:

1. Prawo Odbiorcy Usług do:

- 1) zgłaszania reklamacji dotyczących wysokości naliczanych należności za odprowadzanie ścieków oraz nieprawidłowego wykonywania usług przez Dostawcę Usług,
- 2) domagania się w przypadkach uzasadnionych (niezgodnych z warunkami Umowy) odszkodowania za szkody powstałe w związku z utrzymaniem i eksploatacją sieci i urządzeń kanalizacyjnych,
- 3) uczestniczenia przy kontrolach przeprowadzanych przez Dostawcę Usług,
- 4) zlecenia odpłatnego wykonania badania jakości ścieków po usunięciu przyczyny ponadnormatywnego zanieczyszczenia.

2. Obowiązek Odbiorcy Usług:

- 1) zapewnienia niezawodnego działania posiadanych instalacji i przyłączy kanalizacyjnych z urządzeniem pomiarowym włącznie,
- 2) zagospodarowania terenu nad przyłączami i siecią kanalizacyjną w sposób umożliwiający Dostawcy Usług szybkie i bezkolizyjne usunięcie awarii; w przypadku posadowienia obiektów na trasie sieci kanalizacyjnej lub przyłącza Odbiorca Usług poniesie koszty związane z ich usunięciem oraz obciążony zostanie dodatkowymi kosztami usunięcia awarii,
- 3) udostępnienia informacji na temat rodzaju i źródeł substancji zanieczyszczających ścieki.

3. Kwestionowane postanowienie § 13 ust. 4 pkt 2 wzorca umowy, uprawniające Przedsiębiorstwo do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia z powodu nieuregulowania należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty lub jeżeli jakość ścieków odprowadzanych przez odbiorcę usług do urządzeń kanalizacyjnych dostawcy usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i umowie lub jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym lub pominiętym wodomierzu głównym i urządzeniu pomiarowym, w nowo opracowanym wzorcu zostało zmodyfikowane i otrzymało następujące brzmienie:

§17

(...)

5. Dostawca Usług może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli:

- 1) Przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa,
- 2) Odbiorca Usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty. W takim przypadku Dostawca Usług obowiązany jest do równoczesnego udostępnienia zastępczego punktu poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i poinformowania o możliwości korzystania z tego punktu.
- 5) Jakość ścieków odprowadzanych przez Odbiorcę Usług do urządzeń kanalizacyjnych Dostawcy Usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i w Umowie lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego,
- 6) Został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.

6. Dostawca Usług o zamiarze odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego oraz o miejscach i sposobie udostępniania zastępczych punktów poboru wody zawiadamia Państwowego Powiatowego Inspektora

Sanitarnego, Prezydenta m. (...) W. (wójta, burmistrza) oraz Odbiorcę Usług, co najmniej na 20 dni przed planowanym terminem odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego.

4. Do nowo opracowanego wzorca w § 1 ust. 1-2 Spółka wprowadziła postanowienia dotyczące ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków tj.:

10) oznaczenie przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, jego siedzibę i adres;

11) datę podjęcia działalności;

12) przedmiot i obszar działalności;

13) wymagania w zakresie jakości usług wodociągowo-kanalizacyjnych;

14) warunki, zakres i tryb kontroli realizacji zezwolenia i przestrzegania regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków;

15) warunki wprowadzania ograniczeń dostarczania wody w przypadku wystąpienia jej niedoboru;

16) zobowiązanie do prowadzenia przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne racjonalnej gospodarki w zakresie działalności objętej zezwoleniem;

17) warunki cofnięcia zezwolenia;

18) warunki dotyczące okoliczności, w których zezwolenie może być cofnięte bez odszkodowania.

5. Kwestionowane postanowienie o treści „Spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby Dostawcy Usług” w nowo opracowanym wzorcu otrzymało brzmienie:

§20

Spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie właściwego Sądu Powszechnego.

W toku postępowania administracyjnego Spółka poinformowała UOKiK, iż:

- nie jest w stanie podać z iloma Odbiorcami ma zawarte umowy na podstawie wzorca obowiązującego do dnia 27 marca 2007 r.,

- nie jest w stanie określić nawet szacunkowej liczby umów zawartych na podstawie wzorca umowy będącego podstawą wszczęcia postępowania;

- proces zastępowania umów zawartych na podstawie wzorca stosowanego do dnia 27 marca 2007 r. nowym wzorcem umownym jest cały czas kontynuowany, zaś termin jego zakończenia nie jest możliwy do precyzyjnego określenia.

- zmiana umów zawartych na podstawie wzorców umownych stosowanych do dnia 1 października 2008 r. odbywa się na bieżąco, zaś termin zakończenia tego procesu nie jest możliwy do precyzyjnego określenia.

W roku rozliczeniowym 2008 (...) uzyskał przychód w wysokości 1.023.557.504, 72 zł.

W ocenie Sądu Okręgowego Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Złożone przez (...) odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Za zasadny Sąd ten uznał zarzut naruszenie przepisów postępowania, tj. przepisu art. 233 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 84 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (ustawą antymonopolowej) poprzez sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i dokonanie nieprawidłowej oceny:

- klauzul umownych z punktu widzenia ich legalności i negatywnego wpływu na interesy konsumentów,
- nieprzypisaniu prawidłowego znaczenia prawnego regulaminom dostarczania wody i odprowadzania ścieków,
- nierozważeniu wszystkich uwarunkowań umowy dostawy wody i oprowadzania ścieków, a w rezultacie - uznanie, że (...) stosowało praktyki polegające na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów.

Zdaniem tego Sądu ewentualne naruszenie przepisów postępowania nie może stanowić samoistnej podstawy uchylenia decyzji w ramach postępowania sądowego, bowiem wniesienie do Sądu odwołania od decyzji administracyjnej wszczyna dopiero cywilne, pierwszoinstancyjne postępowanie sądowe, w którym Sąd dokonuje własnych ustaleń, rozważając od nowa całokształt materiału dowodowego, co skutkuje brakiem możliwości uchylenia decyzji Prezesa UOKiK zaskarżonej do sądu z uwagi na naruszenie przepisów proceduralnych. (vide : wyrok SN z dnia 24.10.2002 r. sygn. akt I CKN 1465/00,LEX nr75278;wyrok SN z dnia13.05.2004 r. sygn. akt IIISK 44/04, OSNP2005/9/84);wyrok SA w Warszawie 20.12.2006r. sygn. akt VI ACa 620/06). Niezależnie od powyższego Sąd pierwszej instancji uznał, że omawiany zarzut nie jest trafny, gdyż Prezes UOKiK wydając zaskarżoną decyzję dokonał prawidłowych ustaleń w oparciu o całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, który został w sposób należyty rozważony i oceniony.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia przepisów prawa Sąd Okręgowy wskazał, iż przepis art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że:

24. 1.Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

2.Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działania przedsiębiorcy, w szczególności:

1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1994 r.- Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. NR 34, poz.296, z późn. zm.);

2) naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;

3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji .

3. Nie jest zbiorowym interesem konsumenta suma indywidualnych interesów konsumentów.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji przepis ten zawiera przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców, uważanych za naruszające zbiorowe interesów konsumentów. Aby więc określone zachowanie przedsiębiorcy mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest kumulatywne spełnienie następujących przesłanek:

-zachowanie przedsiębiorcy musi być bezprawne,

- zachowanie to musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów

Oceniając w świetle powyższych przesłanek poszczególne zarzuty podniesione w odwołaniu, Sąd pierwszej instancji odniósł się kolejno do tych zarzutów.

Za niezasadny Sąd ten uznał zarzut podniesiony w pkt 2, tj. naruszenia art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy antymonopolowej w związku z art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę

i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. 2006 r. Nr 123 poz. 858 ze zm.), poprzez uznanie, że (...), stosowało praktykę polegającą na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, który wbrew dyspozycji ww. art. 6 ust. 3 pkt 3 w sposób niepełny reguluje prawa i obowiązki stron umowy, które są określone w Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m. (...)W., gmin: M., N., R., S., W., oraz miast P. i P.. Sąd pierwszej instancji wskazał, iż art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków nakazuje wprost, aby pisemna umowa na dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków zawierała postanowienia określające prawa i obowiązki stron umowy.

Obowiązujący powoda Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków, na terenie m.(...) W. , gmin: M. , N., R., S., oraz miast P. i P., będący aktem prawa miejscowego, reguluje w rozdziale III i IV szczegółowo prawa i obowiązki stron przedmiotowej umowy.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji skoro przepis art 6 ust 3 pkt 3 ustawy o zaopatrzeniu w wodę stawia wymóg określenia w umowie katalogu praw i obowiązków stron, oznacza to, iż aby spełnić to wymaganie umowa ta winna w pełni odzwierciedlać w swojej treści prawa i obowiązki wymienione w/ w Regulaminie. Sąd ten nie podzielił stanowiska powoda, że nie ma on obowiązku całościowego uregulowania w treści umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków wszystkich praw i obowiązków stron tej umowy wynikających z łączącego je stosunku umownego, w tym z wyżej wymienionego Regulaminu i wystarczające jest samo odesłanie do jego zapisów w treści umowy. Zgodnie bowiem z zasadą swobody umów wyrażoną w art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Zatem określenie przez ustawodawcę obligatoryjnych elementów treści umowy stanowi ograniczenie wskazanej zasady. W ocenie Sądu pierwszej instancji z taką sytuacją mamy do czynienia w przypadku umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, zawieranych w oparciu o przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, skoro ustawodawca wprost precyzuje konieczne elementy krytycznej umowy. Takie uregulowanie ma na celu zapewnienie konsumentowi pełnej i rzetelnej informacji o istotnych cechach zawieranej umowy, ale także wykształcenie obowiązujących na rynku usług standardów ułatwiających konsumentom poruszanie się na tym trudnym rynku. Zawarcie w jednym dokumencie umowy wszystkich informacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, znacznie ułatwia konsumentowi orientację, co do pełni praw i obowiązków jakie mu przysługują.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie mają istotnego znaczenia twierdzenia powoda co do powszechnej dostępności Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków, na terenie m.(...) W. , gmin: M. , N., R., S., oraz miast P. i P. oraz co tego iż stosowany przez niego wzorzec umowy zawiera określenie części praw i obowiązków stron przedmiotowej umowy. Odesłanie do innych niż umowa dokumentów – jeśli nawet są one dostępne na stronach internetowych czy też w siedzibie przedsiębiorcy – zawsze będzie stanowiło dla konsumenta pewną niedogodność i utrudniało mu w istotny sposób ustalenie jakie prawa i obowiązki mają strony umowy. W świetle przedstawionych przepisów powód winien całościowo uregulować w umowie prawa i obowiązki jej stron, bowiem nie jest on uprawniony do tego, aby samodzielnie decydować jakie prawa i obowiązki stron umowy mają zostać w jej treści określone , a jakie nie muszą.

Powyższe przesądza - w ocenie Sądu pierwszej instancji – iż brak zamieszczenia w treści umowy pełnego uregulowania praw i obowiązków stron stanowi bezprawne działanie, godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Za bezzasadny Sąd Okręgowy uznał także zarzut obrazy art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy antymonopolowej w związku z art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę poprzez uznanie, że (...) stosowało praktykę polegającą na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, który niezgodnie z treścią art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę uprawnia (...) do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków bez zachowania okresu wypowiedzenia z powodu nieuregulowania należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty lub jeżeli jakość ścieków odprowadzanych

przez odbiorcę usług do urządzeń kanalizacyjnych dostawcy usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i umowie lub jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym lub pominiętym wodomierzu.

Sąd wskazał, iż ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę nie reguluje bezpośrednio kwestii rozwiązania umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. W art. 6 ust 3 pkt 6 stanowi tylko, iż przedmiotowa umowa winna określać m.in. warunki wypowiedzenia. W art. 8 ust 1 ustawy enumeratywnie określone są sytuacje, których zaistnienie dają przedsiębiorcy wodno-kanalizacyjnemu prawo odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego. Taka możliwość istnieje jedynie jeżeli:

- 1) przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
- 2) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
- 3) jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;
- 4) został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych

Powód w § 13 ust. 4 pkt 2 wzorca Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, stosowanego do dnia 1 października 2008 r. przyznał sobie prawo do rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym, bez zachowania okresu wypowiedzenia:

- a) z powodu nieuregulowania należności za dwa pełne okresy obrotowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty,
- b) jeżeli jakość ścieków odprowadzanych przez Odbiorcę usług do urządzeń kanalizacyjnych Dostawcy Usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i umowie
- c) jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym lub pominiętym wodomierzu głównym i urządzeniu pomiarowym.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż usługi zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, ze względu na ich niezbędność dla zaspokajania potrzeb życiowych usługobiorców, mają charakter szczególnych usług użyteczności publicznej, zatem winny być świadczone w sposób powszechny i ciągły. Mając to na uwadze Sąd meriti uznał, iż w sytuacjach uregulowanych w art. 8 ust 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę ustawodawca dopuszcza jedynie możliwość odcięcia przez przedsiębiorcę wodno-kanalizacyjnego dopływu wody lub zamknięcia przyłącza i nie jest możliwe aby wskazanemu przedsiębiorcy przysługiwało inne, dalej idące uprawnienie, w tym zwłaszcza prawo do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia. Zatem – wbrew twierdzeniom powoda – świadczeniodawca - przedsiębiorstwo (...) w stosunkach z konsumentami działa bezprawnie jeżeli w sytuacjach określonych w art. 8 ust 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę przewiduje uregulowanie zdecydowanie mniej korzystne dla konsumenta niż wynika to z powołanego, powszechnie obowiązującego przepisu prawa. A takim mniej korzystnym uregulowaniem – w zakresie możliwych skutków – jest zdaniem Sądu pierwszej instancji zapis § 13 ust. 4 pkt 2 wzorca Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, stosowanego przez powoda do dnia 1 października 2008 r. Sąd ten podzielił stanowisko pozwanego, że zastrzeżona dla przedsiębiorcy możliwość odcięcia wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego nie może być utożsamiana z prawem do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia. Dla konsumenta następstwa odcięcia wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego różnią się bowiem zdecydowanie od skutków jakie wywoła dla niego rozwiązanie przedmiotowej umowy. W sytuacji odcięcia wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego, które mają charakter jedynie czynności technicznych, zawarta umowa trwa nadal i następuje jedynie czasowe wstrzymanie świadczenia usług przez przedsiębiorcę kanalizacyjnego, zaś podjęcie na nowo

świadczenia usług dostawy wody i odprowadzania ścieków nie wymaga podpisywania nowej umowy. W wypadku rozwiązania umowy, dotychczasowa umowa przestaje obowiązywać, a ewentualne podjęcie na nowo świadczenia usług dostawy wody i odprowadzania ścieków jest uzależnione od podpisania nowej umowy, co niewątpliwie stanowi dla konsumenta dodatkową uciążliwość. Ponadto w wypadku odcięcia dostawy wody z powodu nieuiszczenia przez odbiorcę należności za dwa pełne okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty, przedsiębiorstwo jest zobligowane do równoczesnego udostępnienia zastępczego punktu poboru wody przeznaczonego do spożycia przez ludzi i poinformowania o możliwościach korzystania z tego punktu (art. 8 ust. 2 ustawy i o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę). Jednocześnie w przypadku, gdy przedsiębiorstwo, z powodu zaistnienia którejkolwiek z przesłanek wymienionych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, dokonuje wstrzymania świadczenia usług zobowiązane jest do zawiadomienia o takim zamiarze odbiorcy usług oraz inne podmioty wskazane w ustawie (powiatowego inspektora sanitarnego, wójta, burmistrza, prezydenta miasta) na co najmniej 20 dni przed planowanym terminem odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego (art. 8 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę). W przypadku rozwiązania umowy przedsiębiorca mógłby się natomiast powoływać, iż nie ciąży na nim powyższe obowiązki, gdyż nie łączy go już z odbiorcą usług żaden stosunek prawny.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, pomimo iż twierdzenia powoda dotyczące zgodności § 13 ust. 4 pkt 2 wzorca Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z § 31 ust 2 Regulaminem dostarczania wody i odprowadzania ścieków, na terenie m.(...) W., gmin: M., N., R., S., oraz miast P. i P., były zasadne, to nie podważają przedstawionej wyżej oceny, gdyż przepisy prawa miejscowego nie derogują przepisów rangi ustawowej. Przesądza to – w ocenie Sądu – że zamieszczenie w treści wzorca umowy zapisu § 13 ust. 4 pkt 2 stanowi bezprawne działanie, godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Sąd Okręgowy uznał, iż nie zasługuje na uwzględnienie również zarzut naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę poprzez uznanie, że (...) stosowało praktykę polegającą na naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczenie w stosowanym wzorcu umownym Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków. Stawiając ten zarzut powód nie kwestionował, iż stosowany przez niego wzorzec umowy nie zawierał wszystkich wymaganych ustaleń zawartych wydanym mu w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków, podważał jedynie ocenę zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji odnośnie tego, iż wskazane „braki” naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż przepis art 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę jednoznacznie stanowi, iż obligatoryjnym składnikiem umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków są ustalenia zawarte w zezwoleniu, o którym mowa w art 18 cyt. ustawy. Zdaniem tego Sądu nie ma przy tym znaczenia czy ustalenia określone w zezwoleniu, wskazane są w Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków, na terenie m.(...) W., gmin: M., N., R., S., oraz miast P. i P.. Regulamin ten nie stanowi bowiem części umowy.

Skoro przedmiotowe ustalenia nie są objęte treścią umowy, konsumenci zostali pozbawieni pełnej, należytej im informacji o istotnych okolicznościach dotyczących zawartej umowy. Naruszenie warunków świadczenia usług wynikających z zezwolenia, o którym mowa w art 18 ustawy o zaopatrzeniu w wodę, będzie jednocześnie naruszeniem warunków umowy, co powodować może następstwa w zakresie odpowiedzialności kontraktowej. Brak zamieszczenia w umowie krytycznych informacji godzi z pewnością w interesy konsumentów, stanowiąc utrudnienie w dochodzeniu przez niego ewentualnych roszczeń.

Za niezasadny Sąd pierwszej instancji przyjął także zarzut obrazy art. 24 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku z art. 47945 k.p.c. poprzez uznanie, iż zawarcie w §16 stosowanego wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowienia, zgodnie z którym „spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby Dostawcy Usług”

stanowi naruszenie zakazu stosowania wzorców umów wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Klauzule o treści zbliżonej do przytoczonego wyżej zapisu §16 stosowanego przez powoda wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, są wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art 479⁽⁴⁵⁾ k.p.c., zaś powód stawiając ten zarzut skupił się głównie na wykazaniu braku uciążliwości tej klauzuli dla konsumentów. Sąd jednakże nie podzielił stanowiska powoda w tym zakresie, wskazując, iż postanowienie dotyczące określenia właściwości sądu do rozpoznania ewentualnych sporów wynikających z umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków jest niezgodne z art 385⁽³⁾ pkt 23 k.c. W sytuacjach gdy miejsce zamieszkania konsumenta lub miejsce wykonania umowy będzie położone poza okręgiem sądu właściwego dla siedziby (...), powyższy zapis będzie narzucał konsumentowi rozpoznanie sprawy przez sąd, który nie jest miejscowo właściwy zgodnie z obowiązującymi przepisami. Taka sytuacja będzie zachodziła, gdy miejscem zamieszkania konsumenta i miejscem wykonania umowy będzie np. P. czy też P.. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że w umowach z konsumentami zasada swobody umów ulega ograniczeniu m.in. ze względu na przepis art. 385⁽¹⁾ k.c., zatem dopuszczalne jest zawarcie we wzorcu umownym klauzuli prorogacyjnej ale tylko takiej, która nie narzuca sądu, który nie jest miejscowo właściwy, w więc w praktyce wskazanie sądu właściwości ogólnej albo przemiennej. W ocenie Sądu meriti omawiana klauzula pozbawia konsumentów możliwości wyboru sądu właściwego do rozstrzygnięcia powstałego sporu co powoduje nierównowagę w zakresie praw i obowiązków stron umowy na niekorzyść konsumentów i w ten sposób godzi w ich zbiorowe interesy. Za bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy Sąd ten uznał twierdzenia powoda, iż nigdy nie korzystał z przedmiotowej klauzuli i zawsze kierował powództwa przeciwko konsumentom przed sąd właściwy ze względu na ich miejsce zamieszkania.

Zarzut naruszenia przepisów art. 106 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 111 ustawy antymonopolowej poprzez nałożenie kary pieniężnej w wysokości niewspółmiernej do stopnia zawinienia (...) i nieuwzględniającej okoliczności sprawy był zdaniem Sądu pierwszej instancji także nieuzasadniony. Zgodnie z art. 106 ust 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę w drodze decyzji karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24. Z przepisu tego – w ocenie Sądu pierwszej instancji – wynika, iż kara może być nałożona, także w przypadku, gdy po stronie przedsiębiorcy nie będzie występować wina, rozumiana jako świadomość bezprawności zachowania. W myśl zaś art. 111 cyt. ustawy przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa m.in. w art. 106, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

W ocenie Sądu Okręgowego skoro ustalony w sprawie stan faktyczny pozwala na przyjęcie, że (...) dopuścił się praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, to Prezes UOKiK był uprawniony na podstawie przepisu art. 106 ust 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów do nałożenia na powoda kary pieniężnej. Wbrew stanowisku powoda podstawą do naliczenia kary w myśl powołanego przepisu może stanowić jedynie przychód osiągnięty przez (...) w roku rozliczeniowym 2008. Skoro bowiem o zaskarżona decyzja została wydana w dniu 31.12.2009 rokiem rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary jest rok 2008. Obowiązujące przepisy nie dają przy tym podstawy do nałożenia kary w oparciu o przychód uzyskany przez (...) w roku 2007 jak tego domaga się powód. Zdaniem Sądu pierwszej instancji wymierzone kary za poszczególne praktyki przypisane powodowi mieszczą się w granicach wytyczonych cyt. przepisem, a przy tym ich wysokość została ustalona w oparciu o przesłanki określone w przepisie art. 111 ustawy antymonopolowej.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie zgodził się z twierdzeniami powoda, iż jako okoliczność łagodzącą należało uwzględnić, że już w dniu 21 sierpnia 2007 r., a nie – jak przyjęto w decyzji – w dniu 2 października 2008r., powód zaniechał stosowania przedmiotowych praktyk. W dniu 21 sierpnia 2007 r zarząd powoda uchwałą nr (...) miał wprowadzić nowy wzorec umowy, który nie zawierał kwestionowanych postanowień. W ocenie Sądu Okręgowego powód nie wykazał bowiem w sposób przekonujący faktu zaniechania zarzucanych mu praktyk już w dniu 21 sierpnia 2007 r. W świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego za taki dowód na poparcie omawianych twierdzeń, nie może być uznany przedłożony przez powoda dopiero w toku postępowania

sądowego dokument określony jako uchwała zarządu z nr (...) wraz z dołączonym do niej wzorem umowy. W trakcie postępowania administracyjnego powód ani razu nie wskazywał na istnienie przedmiotowego wzorca umowy, natomiast w piśmie z dnia 19 lutego 2009 r. powód wskazał, iż kwestionowany przez Prezesa UOKIK wzorzec umowy był stosowany do dnia 2 października 2008 r. Od tego dnia Zarząd (...) wprowadził do stosowania w obrocie z konsumentami nowy wzorzec umowy na usługi wodociągowo-kanalizacyjne, dostosowany do obowiązujących przepisów prawa. Gdyby powód rzeczywiście zaniechał stosowania kwestionowanego wzorca umowy już z dniem 21 sierpnia 2007 r. to mało prawdopodobnym jest aby nie powołał się na tą okoliczność już w trakcie postępowania przed Prezesem UOKIK, jako mającą doniosłe znaczenie dla kwestii odpowiedzialności powoda za zarzucane mu praktyki. Także w toku postępowania przed sądem powód nie przedstawił ani jednej umowy, która zostałaby zawarta w oparciu o wzorzec rzekomo stosowany już od 21 sierpnia 2007 r. Stosownie zaś do art. 27 ust.3 ustawy antymonopolowej ciężar udowodnienia faktu zaprzestania stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów spoczywa na przedsiębiorcy, który się na tę okoliczność powołuje.

Zdaniem Sądu Okręgowego argumentacja powoda, iż Prezes UOKIK powinien uwzględnić jako okoliczność łagodzącą aktywne współdziałanie powoda w ramach toczącego się w niniejszej sprawie postępowania administracyjnego, jest chybiona. Skoro powód – mimo kierowanych do niego wezwań – nie wskazał nawet szacunkowej liczby umów zawartych na podstawie wzorca umowy będącego podstawą do wszczęcia postępowania, nie wskazał ile umów zawartych w oparciu o „stary wzorzec” zostało zmienionych stosownie do nowego wzorca umowy, nie był w stanie określić kiedy zakończony zostanie proces aneksowania umów, to trudno – zdaniem Sądu - uznać iż powód swoimi działaniami szczególnie przysłużył się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania toczącego się przed Prezesem UOKIK.

Powoływanie się zaś przez powoda na to, iż w innych postępowaniach w podobnych sprawach na przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne orzekane były niższe kary niż w niniejszej sprawie nie jest trafne. Kary pieniężne orzekane za naruszenie ustawy antymonopolowej są ustalane indywidualnie wobec każdego przedsiębiorcy podlegającego ukaraniu, stosownie do specyficznych okoliczności każdej sprawy. W ocenie Sądu wymierzone kary za każdą ze stosowanych przez powoda krytycznych praktyk należyce spełnią cel zarówno w zakresie prewencji ogólnej, stanowiąc przestrożę dla innych przedsiębiorców, jak i prewencji szczególnej stanowiąc dostateczną dolegliwość dla powoda za stosowanie praktyk niezgodnych z prawem. Z tych wszystkich względów nałożone kary pieniężne Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za adekwatne do stopnia szkodliwości praktyk stosowanych przez powoda, stopnia zawinienia i dotychczasowego zachowania powoda oraz jego możliwości finansowych

Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania w charakterze świadka D. K. na okoliczność powszechnej dostępności do Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków, na terenie m.st. W., gmin: M., N., R., S., oraz miast P. i P. uznając, iż okoliczność ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Z powyższych względów Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów podstawie art. 479^{31a} § 1 k.p.c. oddalił odwołanie powoda, o kosztach procesu orzekając na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. §14 ust. 3 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielanej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz.1349 ze zm.).

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego w całości zaskarżył apelacją powód Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w m.(...) (...) S.A. z siedzibą w W., zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść wyroku – przepisu art. 233 § 1 i 2 k.p.c. – przez sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i nierozważenie w sposób wszechstronny zebranego materiału dowodowego, a mianowicie poprzez:

1) uznanie - na skutek nieprzypisania prawidłowego znaczenia prawnego obowiązującemu powoda Regulaminowi dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m. (...) W., gmin: M., N., R., S., W., oraz miast P. i P.

– że nieodzwoiercedlenie we wzorcu umownym w sposób pełny uregulowań tego Regulaminu jest bezprawne i narusza interesy konsumentów, a w rezultacie jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, pomimo niespełnienia tych przesłanek,

2) uznanie, że Regulamin nie stanowi części umowy, podczas gdy prawidłowa, zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocena materiału dowodowego w postaci wzorca umownego oraz Regulaminu, jednoznacznie wskazuje, że Regulamin określający prawa i obowiązki stron umowy o dostarczenie wody i odprowadzenie ścieków jest elementem tej umowy,

3) uznanie, że przyznanie powodowi we wzorcu umownym uprawnienia do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia w przypadkach określonych w punkcie l.b. decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr (...) jest bezprawne, a w rezultacie jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, pomimo niespełnienia przesłanki bezprawności;

4) uznanie, że niepodanie we wzorcu umownym niektórych informacji zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków godzi w interesy konsumentów, a w rezultacie jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, pomimo iż informacje te nie mają faktycznie znaczenia dla interesów konsumentów;

5) uznanie, że wprowadzenie we wzorcu umownym klauzuli prorogacyjnej, zgodnie z którą spory między powodem a konsumentami rozpoznawać miał sąd właściwy miejscowo dla powoda, godzi w interesy konsumentów, podczas gdy w warunkach działania powoda klauzula ta nie prowadzi do naruszenia interesów konsumentów;

2. obrazę prawa materialnego - art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy antymonopolowej w związku z art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków - poprzez wadliwe zastosowanie ww. przepisów i uznanie, że Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w m. (...) (...) SA stosowało praktykę polegającą na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, który wbrew dyspozycji ww. art. 6 ust. 3 pkt 3 w sposób niepełny reguluje prawa i obowiązki stron umowy, które są określone w Regulaminie dostarczania wody;

3. obrazę prawa materialnego - art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy antymonopolowej w związku z art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę - poprzez wadliwe zastosowanie ww. przepisów i uznanie, że (...) stosowało praktykę polegającą na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, który niezgodnie z treścią art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę uprawnia (...) do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków bez zachowania okresu wypowiedzenia z powodu nieuregulowania należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty lub jeżeli jakość ścieków odprowadzanych przez odbiorcę usług do urządzeń kanalizacyjnych dostawcy usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i umowie lub jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym lub pominiętym wodomierzu;

4. obrazę prawa materialnego - art. 24 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy antymonopolowej i art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę - poprzez wadliwe zastosowanie ww. przepisów i uznanie, że (...) stosowało praktykę polegającą na naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczenie w stosowanym wzorcu umownym Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków;

5. obrazę prawa materialnego - art. 24 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku z art. 47943 i 47945 k.p.c. - poprzez wadliwe zastosowanie ww. przepisów i uznanie, iż zawarcie w § 16 przedmiotowego wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowienia, zgodnie z którym „spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby

Dostawcy Usług" stanowi naruszenie zakazu stosowania wzorców umów wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Ponadto, na wypadek nieuwzględnienia powyższych zarzutów, z ostrożności procesowej, skarżonemu wyrokowi powód zarzucił:

6. naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na treść wyroku - art. 233 k.p.c. - poprzez uznanie, że zgłoszony przez powoda w toku postępowania dowód w postaci Uchwały Zarządu (...) z dnia 21 sierpnia 2007 r., nie jest dowodem na zaniechanie stosowania przez powoda zarzucanej praktyki, a w konsekwencji zarzucam błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i wyprowadzenie z niego wniosków w sposób sprzeczny z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, co spowodowało ustalenie przez pozwanego i Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, że zakwestionowany wzorzec umowny stosowany był dłużej niż miało to miejsce faktycznie, i wpłynęło na wysokość orzeczonej kary pieniężnej;

7. naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na treść wyroku - art. 328 § 2 k.p.c. - **poprzez niewłaściwe sporządzenie uzasadnienia wyroku, uniemożliwiające sprawdzenie w toku instancji prawidłowości doboru, jak i stosowania kryteriów oceny, przez nieodniesienie się w treści uzasadnienia dotyczącego kary do okoliczności mających wpływ na wysokość orzeczonej kary, tj.:**

1) w odniesieniu do praktyki wskazanej w pkt 1.a. i 1.c. Decyzji - do wagi rzekomego naruszenia, w szczególności etapu kontraktowania, jakiego zarzucana praktyka dotyczyła;

2) w odniesieniu do praktyki wskazanej w pkt 1.b Decyzji - do braku zawinienia, braku uzyskania przez powoda jakichkolwiek korzyści związanych z zarzucaną praktyką oraz niewykonywania zakwestionowanej klauzuli;

3) w odniesieniu do praktyki wskazanej w pkt 1.d Decyzji - do niewykonywania zakwestionowanej klauzuli;

8. naruszenie prawa materialnego - art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy antymonopolowej - poprzez nałożenie kary pieniężnej pomimo braku podstaw ku temu; a z ostrożności procesowej - naruszenie art. 106 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 111 ustawy antymonopolowej poprzez utrzymanie w mocy zaskarżonej Decyzji Prezesa UOKiK co do nałożenia kary pieniężnej w wysokości niewspółmiernej do stopnia zawinienia (...), stopnia naruszenia interesu publicznego i nieuwzględniającej okoliczności sprawy.

Wskazując na powyższe, apelujący wnosił o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uchylenie punktu I, punktu II oraz punktu IV Decyzji lub ewentualnie, z ostrożności procesowej, wnosił o:

2. zmianę zaskarżonego wyroku w części poprzez uchylenie punktu 1.a., punktu 1.b., punktu 1.c. lub punktu 1.d. Decyzji, lub

3. zmianę zaskarżonego wyroku w części poprzez zmianę punktu 1.a., punktu 1.b., punktu 1.c. lub punktu 1.d. Decyzji poprzez stwierdzenie zaniechania zarzuconych (...) praktyk z dniem 21 sierpnia 2007 r.,

4. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie Decyzji w części: tj. punktu IV lub zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę Decyzji w punkcie IV przez znaczące obniżenie nałożonej kary,

5. zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych za obie instancje,

ewentualnie

6. o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu według norm przepisanych.

Ponadto apelujący wnosił o:

7. przeprowadzenie dowodu z dokumentu: przykładowych umów zawartych we wrześniu 2007 roku według wzorca zmienionego przez powoda 21 sierpnia 2007 roku na okoliczność, iż przedmiotowy wzorec był stosowany przez powoda w obrocie jako obowiązujący, a tym samym, na dowód zaniechania z tym dniem zarzucanej decyzją Prezesa UOKiK praktyki.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda zasługiwała na uwzględnienie jedynie w niewielkim zakresie, bowiem ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i dokonana przez ten Sąd ocena prawna są w przeważającej części prawidłowe.

Na wstępie zauważyć należy, iż w apelacji powód powtarza praktycznie te same zarzuty, które podnosił w odwołaniu od zaskarżonej przez niego decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 grudnia 2009 r. I choć nie jest pozbawiony pewnej dozy słuszności zarzut powoda, iż Sąd pierwszej instancji w sposób nieprawidłowy sporządził uzasadnienie, to jednak Sąd ten odniósł się do wszystkich zarzutów podniesionych w odwołaniu, przedstawiając wyczerpująco argumentację przemawiającą za trafnością jego stanowiska. Nieprawidłowość uzasadnienia polega na zbędnym przytaczaniu w całości treści zarówno zaskarżonej decyzji, jak złożonego przez powoda odwołania. Oba te dokumenty znajdują się w aktach i zapoznanie się z argumentacją zawartą w uzasadnieniu decyzji oraz odwołania nie powinno nastęrczać żadnych trudności. Przytoczenie ich treści w całości w uzasadnieniu Sądu pierwszej instancji czyni to uzasadnienie mało czytelnym, choć mimo to poddaje się ono kontroli instancyjnej.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia prawa procesowego – tj. art. 233 § 1 i 2 k.p.c. – zauważyć należy, iż polega on na niezrozumieniu istoty takiego zarzutu. Zgodnie bowiem z przepisem art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału – a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności – por. wyrok SN z dnia 17 listopada 1966 r., II CR 423/66, OSNPG 1967, nr 5–6, poz. 21; uzasadnienie wyroku SN z dnia 24 marca 1999 r., I PKN 632/98, OSNAPiUS 2000, nr 10, poz. 382; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 11 lipca 2002 r., IV CKN 1218/00, LEX nr 80266; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 18 lipca 2002 r., IV CKN 1256/00, LEX nr 80267).

W literaturze przyjmuje się, że moc dowodowa oznacza siłę przekonania uzyskaną przez sąd wskutek przeprowadzenia określonych środków dowodowych na potwierdzenie prawdziwości lub nieprawdziwości twierdzeń na temat okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Innymi słowy – moc dowodowa to przekonanie sądu, jakie uzyskał po przeprowadzeniu dowodu o istnieniu lub nieistnieniu określonego faktu, którego dowód dotyczył (zob. wyrok SA w Gdańsku z dnia 5 maja 2009 r., I ACa 111/09, Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku 2009, nr 1, poz. 58, wyrok SA w Poznaniu z dnia 22 grudnia 2005 r., I ACa 540/05, Lex nr 186125). Taka ocena obejmuje wskazanie, które z faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy zaistniały, bądź nie zaistniały.

Wiarygodność natomiast decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę (por. Jakubecki Andrzej (red.), Bodio Joanna, Demendecki Tomasz, Marcewicz Olimpia, Telenga Przemysław, Wójcik Mariusz P.: Komentarz aktualizowany do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do art. 233 Kodeksu postępowania cywilnego, LEX/el., 2012, nr 135627). Ocena wiarygodności dowodu odnosi się zatem do źródła informacji (środka dowodowego). Dokonując

oceny sąd określa, czy środek dowodowy z uwagi na jego cechy indywidualne i okoliczności obiektywne zasługuje na wiarę. Podstawą selekcji dowodów jest zatem ich wiarygodność. Natomiast kryteriami oceny wiarygodności są doświadczenie życiowe, inne źródła wiedzy, poprawność logiczna, prawdopodobieństwo wersji. W orzecznictwie podkreślono, że "Ramy swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1) wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego" (zob. wyrok SN z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, Lex nr 41437, wyrok SA w Szczecinie z dnia 17 września 2008 r., I ACa 1195/06, Lex nr 516569; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 15 lutego 2000 r., III CKN 1049/99, LEX nr 51627; uzasadnienie wyroku SN z dnia 16 maja 2000 r., IV CKN 1097/00, LEX nr 52624; uzasadnienie wyroku SN z dnia 29 września 2000 r., V CKN 94/00, LEX nr 52589; uzasadnienie wyroku SN z dnia 15 listopada 2000 r., IV CKN 1383/00, LEX nr 52544; uzasadnienie wyroku SN z dnia 14 marca 2002 r., IV CKN 859/00, LEX nr 53923; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1050/00, LEX nr 55499; uzasadnienie wyroku SN z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906; uzasadnienie wyroku SN z dnia 27 września 2002 r., IV CKN 1316/00, LEX nr 80273; J. Klich-Rump, Podstawa faktyczna rozstrzygnięcia sądowego w procesie cywilnym, Warszawa 1977, s. 135).

Dopuszczenie się obrazy art. 233 § 1 k.p.c. przez sąd może polegać albo na przekroczeniu granic swobody oceny wyznaczonej logiką, doświadczeniem, zasadami nauki albo też na niedokonaniu przez sąd wszechstronnego rozważenia materiału sprawy. W tym drugim przypadku wyciągnięte przez sąd wnioski mogą być logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym, jednakże sąd czyni je w oparciu o część materiału dowodowego, a pozostałą część tego materiału, która pozwoliłaby na wyciągnięcie innych wniosków, pomija. Swobodna ocena dowodów rozumiana jak wyżej jest prawem sądu orzekającego – stąd kontrola prawidłowości tej oceny dokonywana przez sąd odwoławczy musi być z reguły ostrożna, pamiętać bowiem należy o tym, iż sąd odwoławczy w tym zakresie dokonuje prawidłowości oceny dowodów, których sam nie przeprowadził (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 2012-10-03, I ACa 435/12, LEX nr 1223148).

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga zatem wykazania, że sąd pierwszej instancji uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 2012-10-12, I ACa 209/12, LEX nr 1223145). Jeżeli bowiem z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 2012-09-19, I ACa 568/12, LEX nr 1223461). Prawidłowe zarzucenie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga więc wskazania konkretnego dowodu przeprowadzonego w sprawie, którego zarzut ten dotyczy i podania, w czym skarżący upatruje wadliwą jego ocenę.

Treść zarzutów sformułowanych w punkcie 1 apelacji sprowadza się natomiast do zakwestionowania przez powoda stanowiska Sądu pierwszej instancji co do zakwalifikowania określonego zachowania przedsiębiorcy jako praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Ocena taka – podciągnięcie ustalonego w prawie stanu faktycznego pod określoną normę prawną – nie należy natomiast do etapu oceny dowodów, ale stanowi wynik subsumcji, który może być kwestionowany jedynie w ramach zarzutu naruszenia prawa materialnego.

Odnosząc się jednak w tym miejscu do kwestii znaczenia prawnego Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.(...) W., gmin M., N., R., S., W. oraz miast P. i P., uchwalanego uchwałą Rady m.(...) W. – Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sąd pierwszej instancji iż nie stanowi on „regulaminu” w rozumieniu art. 384 k.c., ale akt prawa miejscowego, którego rolą jest uszczegółowienie zapisów ustawy – w granicach wyznaczonych ustawowym upoważnieniem do jego wydania - w celu wdrożenia w życie treści ustawowych z uwzględnieniem lokalnych warunków determinujących dostępność i powszechność wykonywania przez gminę zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzanie ścieków (por. uzasadnienie wyroku WSA w Warszawie z dnia

15.10.2007 r., IV Sąd Apelacyjny/Wa 1116/06, LEX Nr 418151). Treść Regulaminu nie ma zatem spełniać roli informacyjnej, ale jego funkcją jest stanowienie prawa. W tym znaczeniu jego postanowienia mają wpływ na treść stosunków prawnych łączących powoda z odbiorcami jego usług, jednakże jego postanowienia nie mogą stanowić integralnej części zawieranych umów, na takich zasadach, jak regulaminy wydawane przez przedsiębiorcę zgodnie z art. 384 k.c.

Zarzuty naruszenia prawa materialnego dotyczą przede wszystkim naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.). Zgodnie z art. 24 ust. 1 tej ustawy zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Ustęp 2 tego artykułu stanowi natomiast, iż przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności:

- 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.);
- 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;
- 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

Stwierdzenie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga zatem spełnienia co najmniej przesłanek określonych w ust. 1. oraz jednej z przesłanek określonych w ust. 2, przy czym katalog takich praktyk nie jest zamknięty. Chodzi zatem o kumulatywne spełnienie następujących przesłanek:

- a) kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy;
- b) działanie to jest bezprawne;
- c) działanie to godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

W sprawie niniejszej nie budziło wątpliwości, iż powód jest przedsiębiorcą, który prowadzi działalność m.in. w zakresie świadczenia usług dostawy wody i odprowadzania ścieków. Kwestionowane jest jego działanie polegające na zawieraniu umów z użyciem wzorca nie spełniającego wszystkich wymagań ustawowych – zatem jego działanie traktowane jest jako bezprawne.

Słusznie stwierdził pozwany w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, iż pojęcie bezprawności nie jest prawnie zdefiniowane. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Należy zatem przyjąć, zgodnie z literalnym brzmieniem art. 24 ustawy, że „działanie bezprawne” to zachowanie sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy.

Przepis art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie ma zatem samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw. Na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem.

Jak wskazano wyżej w art. 24 ust. 2 ustawodawca wskazał przykładowe rodzaje praktyk, które naruszają zbiorowe interesy konsumentów, zaliczając do nich stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kodeksu postępowania

cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Katalog ten nie jest jednak wyczerpujący. Oprócz praktyk wskazanych bezpośrednio przez ustawodawcę w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów „za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów można uznać zachowania naruszające przepisy innych ustaw, które nakładają na przedsiębiorcę określone obowiązki względem konsumenta. Zdaniem Sądu Najwyższego zachowania takie (...) stanowią bowiem jednocześnie zachowania bezprawne i skutkują zniesieniem, ograniczeniem lub zniekształceniem praw konsumentów, wpływając tym samym na chronioną przez przepis obowiązującego prawa sferę ich interesów” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r. sygn. akt III SZP3/06, OSNP 2007/1-2/35).

Z powyższych rozważań wynika, iż jednym z typów praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wskazanym w art. 24 ust. 2 pkt 2 Ustawy, jest naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (tzw. obowiązku informacyjnego). Przepis art. 24 ust. 2 pkt 2 Ustawy nie stanowi samodzielnej podstawy obowiązku informacyjnego przedsiębiorców; podstawę taką tworzą poszczególne akty prawa konsumenckiego. Akty te określają: jakie informacje powinny być udzielone konsumentowi, na jakim etapie relacji z konsumentem, w jakiej formie i w jakich okolicznościach. Obowiązek udzielania konsumentom informacji wynika również z dobrych obyczajów przyjętych w relacjach pomiędzy przedsiębiorcami a konsumentami (por. uwagi na temat pojęcia dobrych obyczajów w pkt 4.1. powyżej). Postulat uczciwości i transparentności w relacjach pomiędzy przedsiębiorcami i konsumentami może być spełniony wtedy, gdy konsumenci mają dostęp do pełnej, rzetelnej i prawdziwej informacji na temat:

- 1) nabywanych towarów lub usług,
- 2) treści umów z przedsiębiorcami,
- 3) świadczeń przedsiębiorców,
- 4) praw i obowiązków konsumentów.

Wykonanie obowiązku informacyjnego wymaga nie tylko udostępnienia przez przedsiębiorcę obligatoryjnych informacji, ale również przekazania tych informacji w prawidłowy sposób, umożliwiający konsumentowi rzeczywiste zapoznanie się z informacjami. Informacje udzielane konsumentom powinny być łatwe do odczytania (zapisane odpowiedniej wielkości czcionką), jednoznaczne i zrozumiałe dla konsumenta. Naruszeniem obowiązku informacyjnego jest podanie wiadomości drobnym drukiem, w sposób nieczytelny, zamieszczenie informacji w takim miejscu, do którego konsument ma ograniczony dostęp lub w ogóle go nie ma.

Naruszenie obowiązku informacyjnego może polegać albo na zaniechaniu tj. nieudzieleniu takich informacji, działaniu polegającym na udzieleniu informacji nieprawdziwych, bądź na przedstawianiu takich informacji w sposób niepełny lub nierzetelny lub w inny sposób prowadzący do ryzyka wprowadzenia konsumenta w błąd.

W sprawie niniejszej podstawą świadczenia usług w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków jest umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Stosownie do treści art. 353¹ kodeksu cywilnego, strony zawierające umowę mogą ułożyć swój stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego (zasada swobody umów). Takim rodzajem ustawowego ograniczenia zasady swobody umów jest bezwzględnie wiążące uregulowanie treści stosunku prawnego w ustawie. Ustawodawca określa wówczas sam treść stosunku umownego, zaś strony pozbawione są możliwość samowolnej jego zmiany. Z taką sytuacją mamy do czynienia w przypadku umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, zawieranych w oparciu o przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Artykuł 6 ust. 3 przywołanej ustawy określa niezbędne elementy umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, które to elementy – także w ocenie Sądu Apelacyjnego – powinny znaleźć się w treści umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, gdyż dotyczą istotnych z punktu widzenia konsumenta zagadnień, wpływających

na prawidłowe wykonywanie umowy przez konsumenta oraz umożliwiają w pełni korzystać z przysługujących mu uprawnień w związku z wykonywaniem umowy przez (...). Zawierając umowę konsument powinien mieć bowiem możliwość dowiedzenia się o wszystkich elementach umowy, której jest stroną, tak aby mógł w pełni realizować swoje prawa oraz należycie wykonywać swoje obowiązki bez narażania się na negatywne konsekwencje. Udzielenie w jednym dokumencie umownym wszystkich informacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, znacznie ułatwia konsumentowi orientację, co do pełni praw i obowiązków jakie mu przysługują. Ustawodawca w cyt. przepisie przesądził więc o tym, że konsument winien otrzymać bezpośrednio w dokumencie umownym wszelkie informacje określające prawa i obowiązki stron umowy, tak aby ich poszukiwanie było ograniczone do niezbędnego minimum. Takie stanowisko oparte jest na założeniu, że prawo konsumenta do informacji winno przejawiać się także w łatwości ich otrzymania. Dotychczasowa praktyka konstruowania umów w ten sposób, że umowa odsyła do postanowień regulaminów, wzorów, tabeli opłat, przepisów ogólnie obowiązujących utrudniała ustalenie faktycznego zakresu praw i obowiązków konsumenta.

Biorąc pod uwagę kryterium zbiorowych interesów konsumentów, na straży których stoi ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, należy stwierdzić, że zakres praw i obowiązków stron umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków powinien być określony w taki sposób, aby zapewnić konsumentowi możliwość zapoznania się z wszystkimi warunkami umowy, do której przystępuje, w tym również tymi, które wynikają z Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków zwłaszcza, jeżeli bezpośrednio odnoszą się one do przysługujących konsumentowi praw i obowiązków. Niepodawanie w umowach pełnej informacji na temat praw i obowiązków Dostawcy i Odbiorcy usług jest zatem naruszeniem art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

W sprawie niniejszej nie może budzić wątpliwości, iż stosowany przez powoda wzorzec umowy nie regulował wszystkich praw i obowiązków Dostawcy i Odbiorcy Usług. Brakujące prawa i obowiązki stron, o których konsument nie był poinformowany w umowie, zostały wyszczególnione na stronach 20-24 orzeczenia Sądu pierwszej instancji. Dopiero w trakcie trwającego postępowania powód zaniechał stosowania zarzucanych mu praktyk. Zatem okoliczność, iż w umowach nie zamieszczono szczegółowych informacji, dotyczących praw i obowiązków stron umowy świadczy o tym, że konsumenci nie byli informowani o całości ciążących na nich obowiązków i przysługujących im prawach oraz uprawnieniach i obowiązkach Dostawcy Usług. Zawierając umowę odbiorca nie otrzymywał kompletnej informacji o tym, jakie uprawnienia przysługują mu wobec Dostawcy Usług oraz jakie ciążą na nim obowiązki. Mając zaś na uwadze wcześniejsze rozważania dotyczące znaczenia Regulaminu – należy dojść do wniosku, iż także wszystkie prawa i obowiązki konsumenta wynikające z Regulaminu winny znaleźć się w Umowie, co jednakże nie miało miejsca w sprawie niniejszej. Nie można przy tym zgodzić się ze stanowiskiem powoda, iż zakres praw i obowiązków, do zamieszczenia których dostawca jest obowiązany na podstawie art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę dotyczy tylko tych praw i obowiązków, które nie wynikają z powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Kryterium, które powinno decydować o objęciu określonych regulacji treścią umowy jest kryterium ochrony praw konsumentów i zabezpieczenia ich słuszych interesów, nie zaś to, czy określone kwestie normują akty prawa powszechnie obowiązującego. Przedstawionemu przez Powoda stanowisku przeczy zresztą i wskazuje na jego niekonsekwencję sama treść zawieranych przez niego umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Umowy te zawierają szereg postanowień, które stanowią powtórzenie powszechnie obowiązujących norm prawnych. Oznacza to, że Powód w sposób arbitralny podejmuje decyzję odnośnie warunków, jakie powinna regulować umowa bez wyważenia słuszych interesów obu stron. Niewątpliwie zatem – w okolicznościach niniejszej sprawy – miało miejsce naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, co w konsekwencji stanowiło zakazaną praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 2 pkt 2 ustawy antymonopolowej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego prawidłowa jest ocena Sądu pierwszej instancji odnosząca się do praktyki powoda polegającej na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie wzorca umownego Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, który niezgodnie z treścią art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków uprawnia (...) do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, bez zachowania okresu wypowiedzenia, w sytuacjach wskazanych w ww.

wzorcu umownym. Słuszne jest stanowisko Sądu Okręgowego, opierające się na wyrażonym wcześniej poglądzie pozwanego, iż usługi zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków mają szczególny charakter. Jako usługi niezbędne do prawidłowego funkcjonowania zarówno gospodarstw domowych, jak i podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, usługi tego rodzaju zaliczane są do usług o charakterze użyteczności publicznej, których świadczenie należy do zadań własnych gminy. Szczególny (publicznie użyteczny) charakter tych usług, wyrażający się w ich niezbędności dla świadczeniobiorców, wymaga tego, by były one świadczone w sposób powszechny i ciągły. W tym celu w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków wprowadzono m.in. szczególne unormowanie dotyczące zawierania umów z odbiorcami tych usług oraz określono warunki, w których przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może zaprzestać świadczenia swoich usług. W tym świetle przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne powinny świadczyć swoje usługi w sposób powszechny i ciągły, zapewniając wolny dostęp do tych usług każdemu takiemu odbiorcy, który spełnia wymagania określone w przepisach prawa. Przedsiębiorstwa są obowiązane zawrzeć umowę o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków z każdą osobą, której nieruchomości została przyłączona do sieci i która wystąpiła z pisemnym wnioskiem o zawarcie umowy (art. 6 ust. 2 ustawy). Przywoływana ustawa nie odnosi się wprawdzie bezpośrednio do kwestii rozwiązania umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, przewidując tylko, że umowa między przedsiębiorstwem a odbiorcą powinna zawierać postanowienia dotyczące warunków wypowiedzenia umowy (art. 6 ust. 3 pkt 6). Ustawa określa także przypadki, w których przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne. Art. 8 ust. 1 zawiera katalog takich przypadków, który ma charakter zamknięty. Zgodnie z tym przepisem, w sytuacji gdy:

- 1) przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
- 2) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
- 3) jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;
- 4) został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych,

przedsiębiorstwo wodociągowo - kanalizacyjne ma fakultatywne uprawnienie do odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego. Ustawodawca wprowadza tym przepisem numerus clausus skutków zaistnienia okoliczności określonych w art. 8 ust. 1 ww. ustawy. Gdyby ustawodawca dopuszczał możliwość rozwiązania umowy bez wypowiedzenia we wskazanych sytuacjach to wyraźnie wskazałby na taką możliwość w ustawie lub wprowadziłby otwarty katalog ww. skutków. Wobec powyższego zaistnienie którejkolwiek z przesłanek wymienionych ww. przepisie nie może skutkować dalej idącymi konsekwencjami, w tym rozwiązaniem umowy bez wypowiedzenia. Mając na względzie charakter świadczonych usług jako usług użyteczności publicznej (które powinny być świadczone powszechnie i w sposób ciągły) oraz cele ustawy (która ma m.in. chronić interes odbiorców usług), powyższe uregulowanie należy rozumieć jako ograniczenie prawa przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego do wypowiedzenia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków.

W świetle powyższej argumentacji świadczeniodawca działa bezprawnie, jeżeli w umowach z konsumentami o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków przewiduje – dla stanów faktycznych wymienionych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków – postanowienia mniej korzystne dla konsumenta niż to wynika z ww. przepisu. Taka zaś sytuacja zachodzi w niniejszym przypadku. Przedsiębiorstwo zastrzegło sobie uprawnienie do rozwiązania zawieranych z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków bez zachowania okresu wypowiedzenia, mimo iż ustawodawca wyraźnie upoważnia przedsiębiorstwo jedynie do odcięcia dostawy wody **lub** zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego. Z tego względu zastrzeżonej dla przedsiębiorstwa możliwości odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego nie można utożsamiać z przyznaniem mu uprawnienia do rozwiązania umowy z odbiorcą bez wypowiedzenia, w tym

w szczególności do jej rozwiązania w trybie natychmiastowym. Kwestionowane postanowienia umowne normują natomiast prawa i obowiązki odbiorcy usług wodociągowo-kanalizacyjnych (konsumenta) w sposób dla niego mniej korzystny niż wynika to z powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Trafnie też Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę na rozbieżność skutków, jakie dla konsumenta nastąpią w przypadku wstrzymania świadczenia usług (odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego) oraz w przypadku rozwiązania bez wypowiedzenia zawartej umowy. W sytuacji wstrzymywania świadczenia usług ustawa nakłada na przedsiębiorcę określone obowiązki. W przypadku odcięcia dostawy wody z powodu nie uiszczenia przez odbiorcę należności za dwa pełne okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty, przedsiębiorstwo jest zobligowane do równoczesnego udostępnienia zastępczego punktu poboru wody przeznaczonego do spożycia przez ludzi i poinformowania o możliwościach korzystania z tego punktu (art. 8 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków). Niezależnie natomiast od tego w przypadku, gdy przedsiębiorstwo, z powodu zaistnienia którejkolwiek z przesłanek wymienionych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, dokonuje wstrzymania świadczenia usług, zobowiązane jest do zawiadomienia o zamiarze odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego odbiorcę usług oraz inne podmioty wskazane w ustawie (powiatowego inspektora sanitarnego, wójta, burmistrza, prezydenta miasta) na co najmniej 20 dni przed planowanym terminem odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego (art. 8 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków). W przypadku rozwiązania umowy bez wypowiedzenia przedsiębiorca stawia się w sytuacji, w której nie ciąży na nim powyższe obowiązki, gdyż nie łączy go już z odbiorcą usług żaden stosunek prawny i do niczego nie jest zobowiązane. Jak wynika z powyższego odcięcie dostaw wody czy zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego stanowi pewną czynność techniczną w toku realizacji umowy i nie powoduje ustania stosunku zobowiązaniowego jaki nawiązany zostaje w wyniku zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Natomiast w sytuacji rozwiązania umowy, w celu wznowienia dostaw wody odbiorca usług musi przejść ponowną procedurę zawarcia umowy, co jest dla niego zdecydowanie uciążliwe.

Na uwzględnienie nie zasługuje również argument powoda wskazujący na zgodność Umowy z Regulaminem dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Jeżeli bowiem przedmiotowa ustawa wyraźnie wskazuje, iż w razie zaistnienia okoliczności wskazanych w art. 8 ustawy przedsiębiorstwo wodociągowo - kanalizacyjne uprawnione jest jedynie do odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego, to charakteru tego przepisu nie mogą zmienić postanowienia Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków, czyli aktu prawa miejscowego. Zauważyć jednocześnie należy, iż zgodnie z procedurą zawartą w art. 19 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków to powód jest odpowiedzialny za opracowanie projektu Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków, w skutek czego ma znaczący wpływ na jego treść. Z uwagi na powyższe powoływanie się przez powoda na treść Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków jest argumentem opartym na własnych uchybieniach powoda.

Nieuzasadniony jest również sformułowany przez powoda zarzut obrazy prawa materialnego poprzez uznanie, że niezamieszczenie w Umowie o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ww. ustawy, nie stanowi praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Powód w odwołaniu ograniczył się do stwierdzenia, że nie zamieszczenie informacji wymaganych przez ustawodawcę nie zagraża interesom konsumentów. Należy zauważyć, iż przepis art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków wyraźnie wskazuje, iż obligatoryjnym składnikiem umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków są ustalenia zawarte w zezwoleniu, o których mowa w art. 18 ustawy. Tak oczywiście brzmienie przedmiotowego przepisu wskazuje, iż ww. ustalenia powinny znaleźć się w Umowie, niezależnie od tego czy są już uregulowane w Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków czy też nie, jakkolwiek może budzić pewne wątpliwości, czy wszystkie z tych danych są rzeczywiście przydatne dla konsumenta. Zgodzić się jednak należy z pozwanym, iż ratio legis art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków wynika z ochrony Odbiorcy usług.

Naruszenie bowiem warunków świadczenia usług wynikających z zezwolenia, o którym mowa w art. 18 ustawy, będzie jednocześnie naruszeniem warunków umowy. Będzie to powodowało skutki w zakresie odpowiedzialności kontraktowej, niezależne od innych skutków. Z tego względu należało podzielić pogląd, iż brak w umowie wskazanych informacji, godzi w interesy konsumenta, gdyż utrudnia mu dochodzenie jego roszczeń.

W ramach zarzutu odnoszącego się do praktyki polegającej na stosowaniu postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., poprzez zawarcie w § 16 wzorca umownego Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowienia, zgodnie z którym „spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubowej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby Dostawcy Usług” - powód podniósł m.in., iż pozwany oparł swoją decyzję wyłączenie na treści jednej klauzuli, nie poddając analizie innych warunków umów zawieranych przez powoda, w których zawarta jest kwestionowana klauzula. Jednocześnie Powód nie wskazał tych „innych warunków umów”, które miałyby wpłynąć na odmienną interpretację przedmiotowego postanowienia. Z tego względu wskazana argumentacja nie zasługuje na uwzględnienie. Pozwany uznał powyższą praktykę za zakazaną w oparciu o przepis art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 cytowanej ustawy, zakazujący przedsiębiorcom stosowania bezprawnych działań godzących w zbiorowe interesy konsumentów, za które to praktyki – jak wynika to wprost z ust. 2 pkt 1 tego artykułu – uznaje się stosowanie postanowień wzorców umowy wpisanych do rejestru oraz w oparciu o przepis art. 479⁴³ k.p.c. rozszerzający moc wiążącą prawomocnego wyroku w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Stosowanie w dalszym ciągu takich wpisanych do rejestru postanowień umownych uważa się za samoistną przesłankę bezprawności. Sąd drugiej instancji w pełni podziela przy tym stanowisko ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (uchwała z dnia 13 lipca 2006, (...) 3/06, wyrok z dnia 20 czerwca 2006, III SK 7/06 OSNP 2007, Nr 13-14, poz. 2007 r.), iż stosowanie przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru, postanowienia tożsamego z klauzulą do rejestru wpisaną, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Uregulowanie zawarte w przepisie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2007 r. stanowi bowiem wyposażenie przez krajowego ustawodawcę organów orzekających w sprawach praktyk stanowiących naruszenie zbiorowych interesów konsumentów, w efektywne środki wymuszające na wszystkich uczestnikach obrotu gospodarczego zaniechania stosowania postanowień umownych, które w innych postępowaniach zostały uznane za niedozwolone i wpisane do rejestru, o którym mowa w przepisie art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie można zgodzić się z zarzutem braku uciążliwości kwestionowanej klauzuli prorogacyjnej dla konsumentów, a w konsekwencji niespełnienia przesłanki naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Przedmiotowe postanowienie stanowi, iż „spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubowej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby Dostawcy Usług”. Powyższe postanowienie narzuca właściwość sądową w przypadku wystąpienia sporów i jest niezgodne z art. 385³ pkt 23 k.c. Kwestię właściwości sądu w sprawach cywilnych określają przepisy kodeksu postępowania cywilnego dotyczące właściwości przemiennej. Zgodnie z art. 27 w związku z art. 34 k.p.c., spory wynikające z umowy wytacza się bądź przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby pozwanego bądź przed sąd miejsca wykonania umowy. Jak wskazuje art. 385³ pkt 23 k.c., przedmiotowe uregulowania nie mogą być wyłączane, ponieważ mogą stanowić dodatkową dolegliwość dla klienta a także ograniczać realizację przysługujących mu praw. Zakwestionowane postanowienie narusza przepisy k.p.c. dotyczące właściwości sądu, gdyż pozbawia konsumenta prawa do wyboru sądu według właściwości przemiennej. Jest to prawo konsumenta, którego nie można go pozbawiać. Natomiast powód – poprzez kwestionowane postanowienie – pozbawia Odbiorcę usług prawa do wyboru sądu według właściwości przemiennej. W przypadku braku klauzuli prorogacyjnej konsument miałby możliwość wytoczenia powództwa według miejsca wykonania umowy (w większości przypadków jego miejsce zamieszkania). Stosowane przez powoda postanowienie pozbawia konsumenta takiej możliwości, zmuszając go wytoczenia powództwa przed Sądem wskazanym przez powoda. Takie uregulowanie powoduje znaczną nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze

szkodą dla konsumenta. Z tego względu już samo pozbawienie konsumenta możliwości wyboru sądu właściwego do dochodzenia swoich praw należy uznać za uciążliwe, a w konsekwencji naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Nie mogą mieć znaczenia wskazane przez Powoda czasy przejazdów z poszczególnych miejscowości do sądu w Warszawie, bowiem zdecydowanie mniej uciążliwe dla konsumenta jest rozpoznawanie sprawy przez Sąd położony najbliżej jego miejsca zamieszkania.

Odnosząc się do kar pieniężnych nałożonych na powoda zaskarżoną decyzją, należy wskazać, iż jedynie w jednym przypadku kara ta jest – zdaniem Sądu Apelacyjnego – wygórowana. Chodzi o karę w wysokości 1.023.558 zł nałożoną w pkt IV lit. b decyzji za praktykę określoną w pkt I lit. b tej decyzji. Zarówno Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jak i Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił bowiem okoliczności łagodzącej – a mianowicie faktu, że powód w żadnym wypadku nie zastosował w praktyce możliwości rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym, zatem pomimo rażącego naruszenia przepisu art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, w praktyce nie doszło do realnego uszczerbku w interesach jakiegokolwiek Odbiorcy, bowiem żadna umowa nie została tak rozwiązana. Biorąc pod uwagę czas stosowania tego wzorca i liczbę konsumentów, z którymi powód zawarł umowy, brak skorzystania przez powoda z takiego uprawnienia przewidzianego w umowie, należało – zdaniem Sądu Apelacyjnego – poczytać na korzyść powoda, uznając, iż mimo wszystko powód w sposób odpowiedzialny ważył własny interes z interesem konsumentów, nie dopuszczając do możliwości poniesienia przez konsumenta niepowetowanej straty. Dlatego też – w ocenie Sądu drugiej instancji – wymierzona w tym punkcie karę należało obniżyć o połowę, bowiem kara w wysokości 511.779 zł za tego rodzaju praktykę stanowi rzeczywistą dolegliwość, spełniając również swoje pozostałe funkcje.

W odniesieniu natomiast do pozostałych wymierzonych kar należy – zdaniem Sądu Apelacyjnego – podzielić stanowisko pozwanego oraz Sądu pierwszej instancji, iż nie doszło do naruszenia art. 106 ust. 1 pkt 4 oraz art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z zebranego materiału dowodowego wynikało bowiem bezspornie, że powód dopuścił się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zatem Prezes UOKiK był uprawniony do nałożenia na niego kary pieniężnej. Przy czym wysokość tych kar pieniężnych została ustalona z uwzględnieniem art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kary pieniężne zostały nałożone zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, który przewiduje możliwość nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu, osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Już z samej treści przedmiotowego przepisu wyraźnie wynika, iż podstawą naliczenia kar pieniężnych w przedmiotowej sprawie mógł być wyłącznie przychód, jaki powód uzyskał w 2008 r. Z uwagi na powyższe, odmienne rozstrzygnięcie pozwanego (tj. ustalenie kary w oparciu o dane finansowe z 2007 r.), byłoby działaniem *contra legem*.

Wbrew temu, co twierdzi powód, w stanie faktycznym sprawy - poza wskazaną wcześniej i uwzględnioną w odniesieniu do praktyki określonej w pkt I lit. b decyzji – nie wystąpiły inne okoliczności łagodzące, lecz raczej obciążające, bowiem powód dopuścił się naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów już wcześniej. Wymierzenie kary pieniężnej było zatem uzasadnione, a jej wysokość uwarunkowana została wysokością przychodów powoda i nie przekracza nawet 0,2% jego przychodu.

Sąd Apelacyjny nie uwzględnił wniosku dowodowego zawartego w apelacji na podstawie art. 381 k.p.c., bowiem powód w żaden sposób nie wykazał, aby istniały przeszkody do zgłoszenia takiego wniosku przed Sądem pierwszej instancji.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny – w pełni podzielając ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji oraz w przeważającej części dokonana przez ten Sąd ich ocenę prawną – na podstawie art. 386 § 1 oraz art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku o kosztach procesu rozstrzygając stosownie do art. 100 k.p.c., uznając iż stosunek wygrania sprawy w postępowaniu apelacyjnym uzasadnia wzajemne zniesienie kosztów procesu za drugą instancję.